

Omzendbrief met betrekking tot meststoffen/ bodemverbeterende middelen/teeltsubstraten die dierlijke bijproducten bevatten

Referentie	PCCB/S1/575349	Datum	25/03/2022
Huidige versie	6	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Meststoffen, bodemverbeterende middelen, dierlijke bijproducten		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Van Nerum Ilse, attaché Bogaert Julie, attaché	Heymans Jean-François, directeur- generaal

1. Doel

De wetgeving omtrent dierlijke bijproducten is bestemd voor een zeer brede doelgroep.

Het doel van dit document is een verduidelijking te geven van de geldende wetgeving voor de meststoffen en bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten bevatten.

2. Toepassingsgebied

Productie en in de handel brengen van meststoffen, bodemverbeterende middelen, aanverwante producten en teeltsubstraten die verwerkte dierlijke bijproducten bevatten, met inbegrip van de uitvoer naar derde landen en de intracommunautaire verzending en verwerving van deze producten alsook de intracommunautaire verwerving van verwerkte dierlijke bijproducten bestemd voor de vervaardiging van meststoffen en bodemverbeterende middelen.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Koninklijk besluit van 28 januari 2013 betreffende het in de handel brengen en het gebruiken van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten

Koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën

Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002

Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn

Verordening (EU) 2020/762 van de Commissie van 9 juni 2020 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 wat betreft de microbiologische normen voor rauw voeder voor gezelschapsdieren, voorschriften voor erkende inrichtingen, technische parameters voor de alternatieve methode brookesvergassing en de hydrolyse van gesmolten vet, en de uitvoer van verwerkte mest, bepaald bloed en bepaalde bloedproducten en tussenproducten.

Verordening (EU) 2021/1372 van de Commissie van 17 augustus 2021 tot wijziging van bijlage IV bij Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het verbod op het vervoederen van dierlijke eiwitten aan andere niet-herkauwende landbouwhuisdieren dan pelsdieren.

Verordening (EU) 2021/1929 van de Commissie van 8 november 2021 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 wat betreft de voorwaarden voor de uitvoer van bepaalde organische meststoffen en bodemverbeteraars die categorie 2-materiaal bevatten.

4. Definities en afkortingen

KB 28/1/2013: Koninklijk besluit van 28 januari 2013 betreffende het in de handel brengen en het gebruiken van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten

KB 16/1/2006: Koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

VO 999/2001: Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën

VO 1069/2009: Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet

voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1774/2002

VO 142/2011: Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn

VO 2020/762: Verordening (EU) 2020/762 van de Commissie van 9 juni 2020 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 wat betreft de microbiologische normen voor rauw voeder voor gezelschapsdieren, voorschriften voor erkende inrichtingen, technische parameters voor de alternatieve methode brookesvergassing en de hydrolyse van gesmolten vet, en de uitvoer van verwerkte mest, bepaald bloed en bepaalde bloedproducten en tussenproducten.

VO 2021/1372: Verordening (EU) 2021/1372 van de Commissie van 17 augustus 2021 tot wijziging van bijlage IV bij Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het verbod op het vervoederen van dierlijke eiwitten aan andere niet-herkauwende landbouwhuisdieren dan pelsdieren

VO 2021/1929: Verordening (EU) 2021/1929 van de Commissie van 8 november 2021 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 wat betreft de voorwaarden voor de uitvoer van bepaalde organische meststoffen en bodemverbeteraars die categorie 2-materiaal bevatten.

Aanverwante producten: producten die niet in één van de drie categorieën meststof, bodemverbeterend middel of teeltsubstraat thuishoren, maar die wel een specifieke werking ter bevordering van de plantaardige productie vertonen

OFSI: 'Organic fertiliser/soil improver': meststof, bodemverbeterend middel, teeltsubstraat of aanverwant product met verwerkte dierlijke bijproducten

VDE: 'Verwerkte dierlijke eiwitten': Dierlijke eiwitten die volledig zijn verkregen uit categorie 3-materiaal en die in overeenstemming met bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 1 van VO 142/2011, zijn behandeld (met inbegrip van bloedmeel en vismeel) om ze geschikt te maken voor rechtstreeks gebruik als voedermiddel of om anderszins gebruikt te worden in diervoeder (voeder voor gezelschapsdieren daaronder begrepen) of in organische meststoffen, bodemverbeteraars en teeltsubstraten; hieronder vallen echter niet bloedproducten, melk, melkproducten, melkderivaten, biest, biestproducten, centrifuge- en separatorslib, gelatine, gehydrolyseerde eiwitten en dicalciumfosfaat, eieren en eiproducten, met inbegrip van eierschalen, tricalciumfosfaat en collageen

- VBM: 'Vleesbeendermeel': Dierlijke eiwitten die afkomstig zijn van categorie 2-materiaal dat is verwerkt volgens een van de in bijlage IV, hoofdstuk III van VO 142/2011 beschreven verwerkingsmethoden
- Digestaat: Residuen van de omzetting van dierlijke bijproducten van categorie 2- en/of categorie 3-materiaal en eventueel andere niet-dierlijke grondstoffen in een biogasinstallatie
- Verwerkte dierlijke bijproducten: verwerkte of omgezette dierlijke bijproducten conform de vereisten van de VO 142/2011 (VDE zijn slechts een deel van de verwerkte dierlijke bijproducten)
- Eindgebruiker: Een gebruiker die aan het product een eindbestemming geeft waarbij het na gebruik niet opnieuw in de handel wordt gebracht. Hieronder vallen bijvoorbeeld landbouwers, tuinaannemers, particulieren of openbare groendiensten.

5. Vereisten voor OFSI

5.1 Grondstoffen voor de productie van OFSI

Het is van belang dat de dierlijke bijproducten die de fabrikant in zijn OFSI gebruikt, verwerkt zijn volgens de eisen van VO 1069/2009 en VO 142/2011. Het is aan de fabrikant van OFSI om, bij twijfel, het bewijs hiervan te vragen aan de leverancier van zijn grondstoffen waarin dierlijke bijproducten kunnen zitten, zoals VDE, verwerkte mest, compost of digestaat.

Indien de fabrikant van OFSI onverwerkte dierlijke bijproducten ontvangt en deze zelf omvormt tot OFSI, dan is hij zelf verantwoordelijk dat aan de verwerkings- en erkenningseisen van VO 1069/2009 en VO 142/2011 voor deze activiteit voldaan is.

Toegelaten categorieën

Enkel dierlijke bijproducten van categorie 2 of categorie 3-materiaal mogen gebruikt worden bij de fabricage van OFSI (art 32, 1. a) van VO 1069/2009).

Erkenningen en registraties

Verwerking grondstoffen

De verwerking van dierlijke bijproducten dient te gebeuren in door de Gewesten erkende VO 1069/2009-bedrijven (art 24, punt 1. a) van VO 1069/2009).

De lijsten met erkende bedrijven (zowel in België als in de andere lidstaten) zijn raadpleegbaar op de website van het FAVV via de volgende link:

<http://www.favv-afsca.fgov.be/dierlijkebijproducten/erkendeoperatoren/> .

Opslag

Opslagbedrijven van verwerkte dierlijke bijproducten met bestemming OFSI moeten erkend zijn (art 24, punt 1. j), iv)). In afwachting van de opname van deze erkenning in de Belgische

wetgeving, dienen zij bij het FAVV geregistreerd te zijn als “opslagbedrijf dierlijke bijproducten meststoffen”: PL31AC133PR93 (activiteiten fiche 429). Meer info over de registraties vindt u op de website van het FAVV, via de volgende link: <http://www.favv-afsa.fgov.be/erkenningen/activiteiten/>

Vervoer

Vervoerders van verwerkte dierlijke bijproducten met bestemming OFSI moeten geregistreerd zijn bij het FAVV (art 23, 1, a) van VO 1069/2009) als “vervoerder afgeleide producten van dierlijke bijproducten”: PL84AC86PR93 (activiteitenfiche 363). Meer info over de registraties vindt u op de website van het FAVV, via de volgende link: <http://www.favv-afsa.fgov.be/erkenningen/activiteiten/>

Verwerkingsmethoden

Met uitzondering van hoorns (en producten uit hoorns), hoeven (en producten uit hoeven), mest, de inhoud van maag-darmkanaal, compost, digestaat, melk, melkproducten, melkderivaten, biest, biestproducten, bloed, vet, eieren, gehydrolyseerde eiwitten, dicalciumfosfaat, tricalciumfosfaat en collageen, dienen de dierlijke bijproducten op de volgende manier verwerkt of omgezet te zijn (bijlage XI, hoofdstuk II, afdeling 1, 1. van VO 142/2011):

- a) methode 1 (sterilisatie onder druk) indien categorie 2-materiaal als grondstof wordt gebruikt;
- b) methode 1 t.e.m. 7 indien categorie 3-materiaal als grondstof wordt gebruikt.

Hoorns en producten uit hoorns, hoeven en producten uit hoeven bestemd voor de productie van OFSI dienen aan de voorwaarden uit hoofdstuk XII van bijlage XIII van VO 142/2011 te voldoen.

Deze producten mogen niet hoornmeel en hoefmeel genoemd worden, aangezien deze behoren tot de VDE die aan bovenstaand punt b) dienen te voldoen.

Mest en de inhoud van het maag-darmkanaal dienen verwerkt te worden volgens de vereisten uit bijlage XI, hoofdstuk I, afdeling 2 van VO 142/2011.

Compost en digestaat dienen te voldoen aan de eisen van bijlage V van VO 142/2011.

Bloed, vet, melk (incl. melkproducten en -derivaten), biest (en biestproducten) en eieren dienen verwerkt te worden volgens de vereisten uit bijlage X hoofdstuk II, respectievelijke afdelingen 2, 3, 4 en 9 van VO 142/2011.

Gehydrolyseerde eiwitten, dicalciumfosfaat, tricalciumfosfaat en collageen mogen als grondstoffen gebruikt worden voor OFSI indien ze volgens de voorwaarden in bijlage X, hoofdstuk II, respectievelijke afdelingen 5, 6, 7 en 8 van VO 142/2011 geproduceerd zijn.

Vervoer en opslag

Vervoer- en opslagvereisten

De verwerkte dierlijke bijproducten worden opgeslagen en vervoerd in gesloten nieuwe verpakkingen of afgedekte lekvrije recipiënten of voertuigen (bijlage VIII, Hoofdstuk I, afdeling 1, 1. van VO 142/2011). Recipiënten die opnieuw gebruikt worden, zijn specifiek bestemd voor een bepaalde categorie, tenzij ze na elk gebruik bij overgang van verwerkte mest naar een ander product van categorie 2 of van een product van categorie 2 naar een product van categorie 3 worden gereinigd, zodat versleping voorkomen wordt (bijlage VIII, Hoofdstuk I, afdeling 1, 2. van VO 142/2011).

Grondstoffen dienen in adequate voorzieningen opgeslagen te worden ter voorkoming verontreiniging, met inbegrip van kruisbesmetting (bijlage XI, hoofdstuk II, afdeling 3, punt a van VO 142/2011).

Introductie van grondstoffen uit andere Lidstaten

Indien men VBM of dierlijke vetten afgeleid van categorie 2 bestemd om gebruikt te worden in OFSI, binnenbrengt vanuit een andere lidstaat, dient het FAVV vooraf de toestemming gegeven te hebben voor de ontvangst van het materiaal (art 48, 1. van VO 1069/2009). Meer informatie hieromtrent vindt u in de "Instructie intracommunautaire verzending of verwerving van verwerkte dierlijke eiwitten, vleesbeendermeel en dierlijke vetten van categorie 2 bestemd voor diervoeding, meststoffen of bodemverbeters" die via de volgende link beschikbaar is op de website van het FAVV: <http://www.favv.be/dierlijkebijproducten/documentatie/#instructies>.

Bij het vervoer dienen de producten rechtstreeks van de leverancier in de andere Lidstaat (die over een VO 1069/2009-erkenning dient te beschikken afgeleverd door de bevoegde overheid van de betreffende Lidstaat) naar de fabrikant van OFSI worden vervoerd (art 48, 4. van VO 1069/2009).

Elk afzonderlijk vervoer van de bovengenoemde producten en van VDE moet aangemeld zijn in TRACES en gevalideerd zijn door de bevoegde overheid van de plaats van verzending (art 48, 3. van VO 1069/2009).

Alle verwerkte dierlijke bijproducten afkomstig uit een andere Lidstaat dienen binnen de EU vervoerd te worden in verpakkingen, recipiënten of voertuigen die zijn voorzien van een opvallende en, ten minste tijdens het vervoer onuitwisbare kleurcodering (bijlage VIII, hoofdstuk II van VO 142/2011):

- 1) voor categorie 2-materiaal (met uitzondering van mest en de inhoud van het maagdarmkanaal) met GEEL;
- 2) voor categorie 3-materiaal met GROEN.

Verificaties door de OFSI-fabrikant

De fabrikant van OFSI dient te verifiëren dat de verwerkte dierlijke bijproducten die hij ontvangt:

- 1) vergezeld zijn van een handelsdocument met minstens de vermeldingen uit bijlage VIII, hoofdstuk III, punt 6. f) van VO 142/2011;

- 2) correct geïdentificeerd zijn en de volgende vermeldingen dragen (Bijlage VIII, hoofdstuk II van VO 142/2011):
- de categorie (categorie 2- of 3- materiaal);
 - voor verwerkt categorie 3-materiaal: “niet voor menselijke consumptie”;
 - voor verwerkt categorie 2-materiaal : “niet voor dierlijke consumptie”;
 - voor verwerkte mest: “verwerkte mest”;
 - voor afgeleide producten van hoorns, hoeven en ander materiaal voor de productie van OFSI: “niet voor menselijke of dierlijke consumptie”
- Ook tijdens de opslag bij de fabrikant van OFSI dienen deze identificatie- en etiketteringsvereisten voor de grondstoffen gerespecteerd te worden.
- 3) afkomstig zijn van een erkend -VO 1069/2009-bedrijf (art 24, punt 1. a), g), of j) iv) van VO 1069/2009).

Eindpunt

De eisen van VO 1069/2009 en 142/2011 zijn niet van toepassing op producten afkomstig van huiden van hoefdieren waarop een volledig looiprocedé wordt toegepast, wet blue-huiden, pickled pelt-huiden en gekalkte huiden (punt C. van hoofdstuk V van bijlage XIII van VO 142/2011), wol en haar, veren en dons indien voldaan is aan de eisen in respectievelijke punten B en C van hoofdstuk VII van bijlage XIII van VO 142/2011).

5.2 Vervaardigen en verhandelen van OFSI

Onverminderd onderstaande vereisten, dienen alle OFSI die in België in de handel gebracht worden te voldoen aan het KB 28/1/2013.

Voor wat betreft de Europese wetgeving dient aan volgende eisen voldaan te worden:

Erkenningen en registraties

Vervaardiging

De vervaardigers van OFSI (met uitzondering van het vervaardigen van digestaat, compost en verwerkte mest), dienen te beschikken over een erkenning bij het FAVV (art 24, punt f) van VO 1069/2009).

Het gaat om erkenning 13.1 uit bijlage II van het KB van 16/1/2006. In de activiteitenlijst gaat het om de PAP “Fabrikant meststoffen met dierlijke bijproducten”: PL43AC39PR128 (activiteitenfiche 125) . Meer info over de erkenningen vindt u op de website van het FAVV, via de volgende link: <http://www.favv-afsca.fgov.be/erkenningen/activiteiten/> .

Opslag

Opslagbedrijven en groothandelaars die OFSI opslaan, moeten erkend zijn (art 24, punt 1. j), iv) van VO 1069/2009). Dit geldt niet voor detailhandelaars. In afwachting van de opname van deze erkenning in de Belgische wetgeving dienen opslagbedrijven die geen groothandels zijn bij het FAVV geregistreerd te worden als “opslagbedrijf dierlijke bijproducten meststoffen”: PL31AC133PR93 (activiteiten fiche 429). Meer info over de registraties vindt u op de website van het FAVV, via de volgende link: <http://www.favv-afsca.fgov.be/erkenningen/activiteiten/> .

Vervoer

Vervoerders van OFSI moeten geregistreerd zijn bij het FAVV (art 23, punt 1, a) van VO 1069/2009) als “vervoerder afgeleide producten van dierlijke bijproducten”: PL84AC86PR93 (activiteitenfiche 363). Meer info over de registraties vindt u op de website van het FAVV, via de volgende link: <http://www.favv-afsca.fgov.be/erkenningen/activiteiten/>

Inmenging stof VBM en/of VDE om vervoederingsdoeleinden uit te sluiten (VO 142/2011, bijlage XI, hoofdstuk II, afdeling 1, 2.).

De Europese wetgeving voorziet dat OFSI die VBM en/of VDE bevatten, gemengd worden met een stof die vervoederingsdoeleinden uitsluit. Tot op heden werd een dergelijke stof niet gedefinieerd in België.

De volgende 3 gevallen worden onderscheiden:

- Voorverpakte producten van max 50 kg:
Inmenging met de bovengenoemde stof is niet noodzakelijk voor voorverpakte producten met een gewicht van maximaal 50 kg die bestemd zijn voor de eindgebruiker (al of niet landbouwer).
- Voorverpakte producten en bigbags van 50 kg tot max 1000 kg:
De Europese wetgeving laat de lidstaten toe een uitzondering te voorzien op het in mengen van de bovengenoemde stof voor deze verpakkingen. Het KB van 28/01/2013 (bijlage V, D) heeft deze uitzondering toegepast voor voorverpakte producten en verzegelde bigbags die aan specifieke etiketteringsvereisten (zie punt hieronder betreffende etikettering) voldoen.
- Bigbags > 1000 kg en bulk:
Het is momenteel verboden om producten die VBM en/of VDE bevatten te verhandelen in bigbags > 1000 kg of in bulk omdat er op dit moment geen “stof” is vastgesteld.

Een "stof" kan worden voorgesteld aan de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Vernietiging ziekteverwekkers

De fabrikant van OFSI dient te garanderen dat, voordat de producten in de handel gebracht worden, ziekteverwekkers (afhankelijk van het type product *Salmonella*, *Enterobacteriaceae*, *E.coli*, *Enterococcaceae*) vernietigd zijn (Bijlage XI, Hoofdstuk II, afdeling 1, punt 5.).

Het FAVV neemt monsters om na te gaan of de microbiologische vereisten gerespecteerd worden. De niet-conforme OFSI die verontreinigde grondstoffen bevatten, mogen niet verder in de handel gebracht worden door de fabrikant.

Eindpunt

Voor OFSI is er geen eindpunt vastgelegd.

Voor het in de handel brengen van de volgende producten is er echter wel vastgelegd dat ze niet meer hoeven te voldoen aan de onderstaande eisen betreffende de etikettering en het handelsdocument van VO 142/2011 (art 22 van VO 142/2011):

- a) guano van wilde zeevogels, verzameld in de Unie of ingevoerd uit derde landen;
- b) niet geïmporteerde verkoopklare verpakte teeltsubstraten met een inhoud van minder dan:
 - i) 5 % in volume van afgeleide producten van categorie 3-materiaal of categorie 2-materiaal, anders dan verwerkte mest;
 - ii) 50 % in volume van verwerkte mest.

Etikettering

1. Voorverpakte OFSI in verpakkingen van maximaal 50 kg bestemd voor de eindgebruiker (al of niet landbouwer):

Voor deze OFSI hoeven er geen vermeldingen uit VO 142/2011 worden opgenomen op het etiket.

- 2. OFSI in verpakkingen groter dan 50 kg en bigbags tot maximaal 1000 kg:
 - OFSI waarin enkel verwerkte mest als dierlijk bijproduct aanwezig is (of puur verwerkte mest)
 - vermelding: "categorie 2"
 - vermelding "verwerkte mest".
 - OFSI waarin enkel guano van vleermuizen als DBP aanwezig is (of puur guano van vleermuizen)
 - vermelding: "categorie 2"
 - vermelding: "niet voor dierlijke consumptie"
 - OFSI waarin VBM en/of VDE aanwezig zijn:
 - vermelding van de categorie
 - "Verboden te gebruiken op land waartoe landbouwhuisdieren toegang hebben."
 - "Opslaan op een plaats die fysiek afgescheiden is van het vee."
 - OFSI waarin andere dan bovenvermelde verwerkte dierlijke bijproducten aanwezig zijn:
 - vermelding van de categorie
 - "Organische meststoffen of bodemverbeteraars / Landbouwhuisdieren niet laten grazen en gewassen niet als groenvoer gebruiken binnen 21 dagen na gebruik"
 - Bij combinatie: steeds striktste toepassen
 - Vb. VDE + guano van vleermuizen:
Cat 2, Verboden te gebruiken op land waartoe landbouwhuisdieren toegang hebben, opslaan op een plaats die fysiek afgescheiden is van het vee
 - Vb. verwerkte mest + 'andere verwerkte dierlijke bijproducten van cat 3' (geen VDE/VBM):

Cat 2, Organische meststoffen of bodemverbeters / Landbouwhuisdieren niet laten grazen en gewassen niet als groenvoer gebruiken binnen 21 dagen na gebruik

3. Bigbags groter dan 1000 kg en bulk:
 - product waarin VBM of VDE aanwezig zijn:
 - Momenteel verboden – zie hierboven
 - Alle andere producten: idem verpakkingen > 50 kg en bigbags tot 1000 kg (zie punt 2.)

Ter herinnering: Bijlage I van het KB van 28/1/2013 legt voor bepaalde typeaanduidingen van meststoffen en bodemverbeters de vermelding op “bevat dierlijke bijproducten” wanneer deze producten dierlijke bijproducten bevatten (zie kolom d)). Deze vermelding is noodzakelijk voor alle verpakkingen (incl < 50 kg), bigbags en bulkproducten.

Opslag

OFSI dienen adequaat opgeslagen te worden zodat verontreiniging en kruisbesmetting voorkomen wordt (bijlage XI, hoofdstuk II, afdeling 2 van VO 142/2011)

Vervoer

Vervoer gebeurt in bulk (onder de juiste omstandigheden die verontreiniging voorkomen), in bigbags of verpakt (VO 142/2011, bijlage XI, hoofdstuk II, afdeling 2).

Alle OFSI dienen tijdens het vervoer vergezeld te worden van een ingevuld handelsdocument volgens het model in bijlage VIII, hoofdstuk III, punt 6. van VO 142/2011.

- bij vervoer van detailhandelaars naar eindgebruikers in België die geen landbouwer zijn, is het handelsdocument niet vereist.
- voor vervoer binnen België is het EU-model niet verplicht. Meer info hierover is te vinden in de “handleiding – handelsdocument dierlijke bijproducten” die beschikbaar is op de website van het FAVV via volgende link:
<http://www.favv-afsc.fgov.be/dierlijkebijproducten/documentatie/>

Vervoer naar andere lidstaten

Een TRACES-melding is noodzakelijk bij het vervoer van of naar een andere lidstaat van volgende OFSI (art 48, 3. van VO 1069/2009):

- 1) puur VBM van categorie 2-materiaal;
- 2) pure VDE.

Voor producten die bestaan uit of gefabriceerd zijn van VBM van categorie-2 materiaal of van VDE die gemengd zijn met andere ingrediënten, is er volgens de Belgische interpretatie geen TRACES noodzakelijk. Op vraag van de overheid van de betrokken Lidstaat, kan de TRACES-melding wel gedaan worden door de Gewesten. Het is aan de operator om zich over de interpretatie van de betrokken Lidstaat te informeren en of door deze overheid al dan niet een TRACES-melding opgelegd wordt.

Voor het vervoer van puur VBM naar een andere lidstaat is ook de toestemming van de lidstaat van bestemming noodzakelijk (art 48, 1. van VO 1069/2009).

Traceerbaarheid

De fabrikant van OFSI dient de traceerbaarheid te garanderen. Daarom dient hij een administratie en de handelsdocumenten/gezondheidscertificaten bij te houden van de verwerkte dierlijke bijproducten die hij ontvangt en van de OFSI die hij verzendt. Hij dient de operatoren (vestigingseenheden) van wie hij producten heeft ontvangen en degenen aan wie hij producten verzendt te kunnen identificeren. Deze gegevens dienen gedurende 2 jaar bewaard te worden (art 22 van VO 1069/2009 en bijlage VIII, hoofdstuk III en hoofdstuk IV, afdeling 1 van VO 142/2011).

Uitvoer

VDE (categorie 3)

Voor wat betreft de uitvoer van OFSI met VDE (categorie 3) naar derde landen, gelden de vereisten zoals bepaald in bijlage IV, hoofdstuk V, deel E van VO 999/2001 (zoals laatst gewijzigd door VO 2021/1372). Deze vereisten en de praktische modaliteiten staan meer in detail beschreven in de instructie "Export van verwerkte dierlijke eiwitten en producten die verwerkte dierlijke eiwitten bevatten" die kan geraadpleegd worden op de FAVV website: <http://www.favv-afsc.fgov.be/professionelen/export/vde>.

Categorie2-materiaal

De uitvoer naar derde landen van categorie 2-materiaal en daarvan afgeleide producten is verboden (art 43, lid 3 van VO 1069/2009) zolang geen Europees geharmoniseerde voorschriften voor de uitvoer zijn vastgelegd.

Bijlage XIV hoofdstuk V van VO 142/2011 (zoals laatst gewijzigd door VO 2021/1929) legt regels vast voor de uitvoer van:

- verwerkte mest;
- organische meststoffen, compost of gistingresiduen van de omzetting in biogas die geen andere dierlijke bijproducten of afgeleide producten dan verwerkte mest bevatten;
- Verwerkte dierlijke eiwitten die verwerkte mest als bestanddeel bevatten; en
- Vleesbeendermeel van categorie 2-materiaal dat verwerkte mest als bestanddeel bevat

De export van bovenstaande producten, is toegestaan onder volgende voorwaarden:

- 1) De mest of OFSI is afkomstig van een bedrijf voor de vervaardiging van afgeleide producten voor toepassingen buiten de voederketen, van een biogas- of composteerinstallatie of van een bedrijf voor de vervaardiging van organische meststoffen en bodemverbeteraars en voldoet aan de vereisten voor het in de handel brengen van verwerkte mest en afgeleide producten van verwerkte mest zoals vastgelegd in VO142/2011;
- 2) De verwerkte mest en afgeleide producten van mest hebben een warmtebehandeling ondergaan waarbij gedurende ten minste 60 minuten een temperatuur van ten minste 70°C is aangehouden en zij hebben een behandeling ondergaan waarbij

sporenvormers en toxinevorming worden onderdrukt, wanneer deze als een relevant gevaar worden geïdentificeerd;

- 3) Er moeten representatieve monsters worden genomen van de mest, tijdens of onmiddellijk na verwerking in het bedrijf alsook representatieve monsters van de mest, tijdens de opslag bij het productiebedrijf of de biogas- of composteerinstallatie of bij uitslag van die mest uit de betrokken bedrijven. Deze monsters moeten voldoen aan de normen zoals beschreven in bijlage XI, hoofdstuk I, afdeling 2, punt d) van VO 142/2011; en
- 4) De producten moeten zo worden opgeslagen dat verontreiniging of secundaire besmetting en vochtigheid na behandeling tot een minimum worden beperkt. Daarom moeten verwerkte mest en verwerkte producten uit mest:
 - a. Opgeslagen worden in goed afgesloten en geïsoleerde silo's of adequate opslagloodsen, of
 - b. Opgeslagen worden in deugdelijk gesloten verpakkingen zoals plastic zakken of bigbags

Verder legt bijlage XIV hoofdstuk V van VO 142/2011 (zoals laatst gewijzigd door VO 2021/1929) regels vast voor de uitvoer van organische meststoffen en bodemverbeteraars die vleesbeendermeel van categorie 2-materiaal bevatten. De export van deze producten is toegestaan onder volgende voorwaarden:

- 1) De producten zijn verwerkt door toepassing van methode 1 (sterilisatie onder druk);
- 2) De producenten moeten waarborgen dat, voordat deze producten in de handel worden gebracht, ziekteverwekkers zijn vernietigd overeenkomstig hoofdstuk II, afdeling 1, punt 5 van bijlage XI van VO 142/2011;
- 3) De producten zijn bestemd voor gebruik door de eindgebruiker; en
- 4) De producten zijn voorverpakt in verpakkingen met een gewicht van maximaal 50 kg, met een inhoud van
 - a. Niet meer dan 90% in volume van vleesbeendermeel van categorie 2-materiaal; en
 - b. Ten minste 10% in volume van verwerkte mest, verwerkte urine, kalk, minerale meststoffen of enig ander bestanddeel bedoeld om vervoerdersdoeleinden uit te sluiten zoals bedoeld in hoofdstuk II, afdeling 1, punt 2 en 3 van bijlage XI van VO 142/2011.

De export van OFSI die andere categorie-2 of daarvan afgeleide producten bevatten is verboden, gezien geen geharmoniseerde voorschriften voor de uitvoer zijn vastgelegd.

Bovenop de voorwaarden die worden opgelegd door de Europese regelgeving, dient bij export ook rekening gehouden te worden met de vereisten van het land van bestemming. De eventuele sanitaire voorwaarden opgelegd door derde landen gelden bovenop de voorwaarden die worden opgelegd door de Europese regelgeving.

5.3 Schema's

Hieronder vindt men een schematisch overzicht van de verschillende mogelijke manieren waarop OFSI gefabriceerd worden.

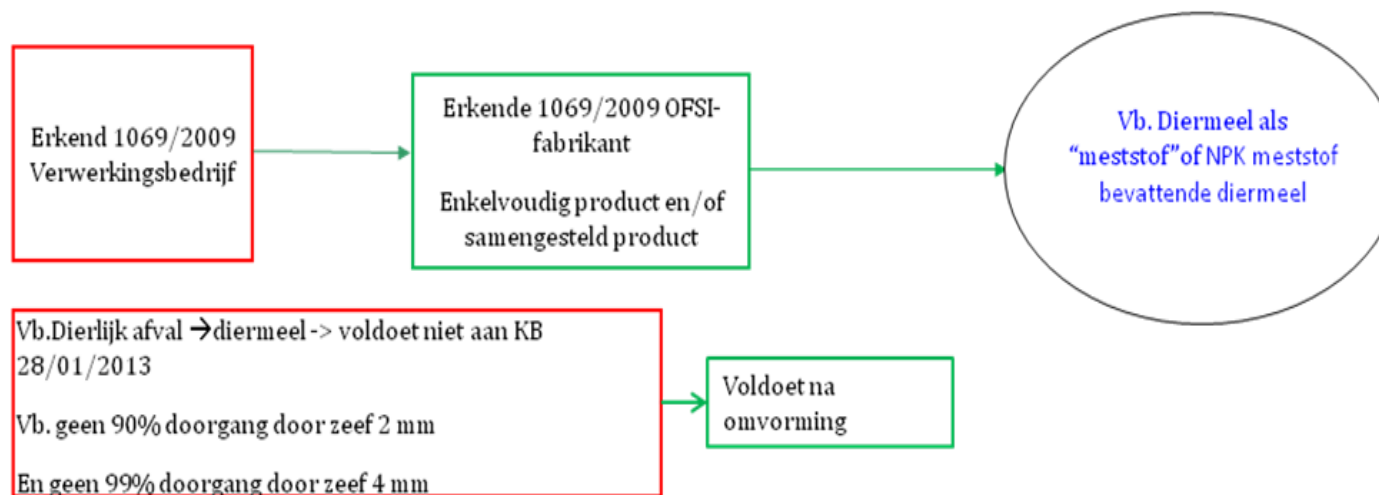
Mogelijkheden 1 t.e.m. 3 betreffen OFSI die geen digestaat, compost of verwerkte mest zijn.

Mogelijkheid 4 betreft OFSI die digestaat, compost of verwerkte mest zijn.

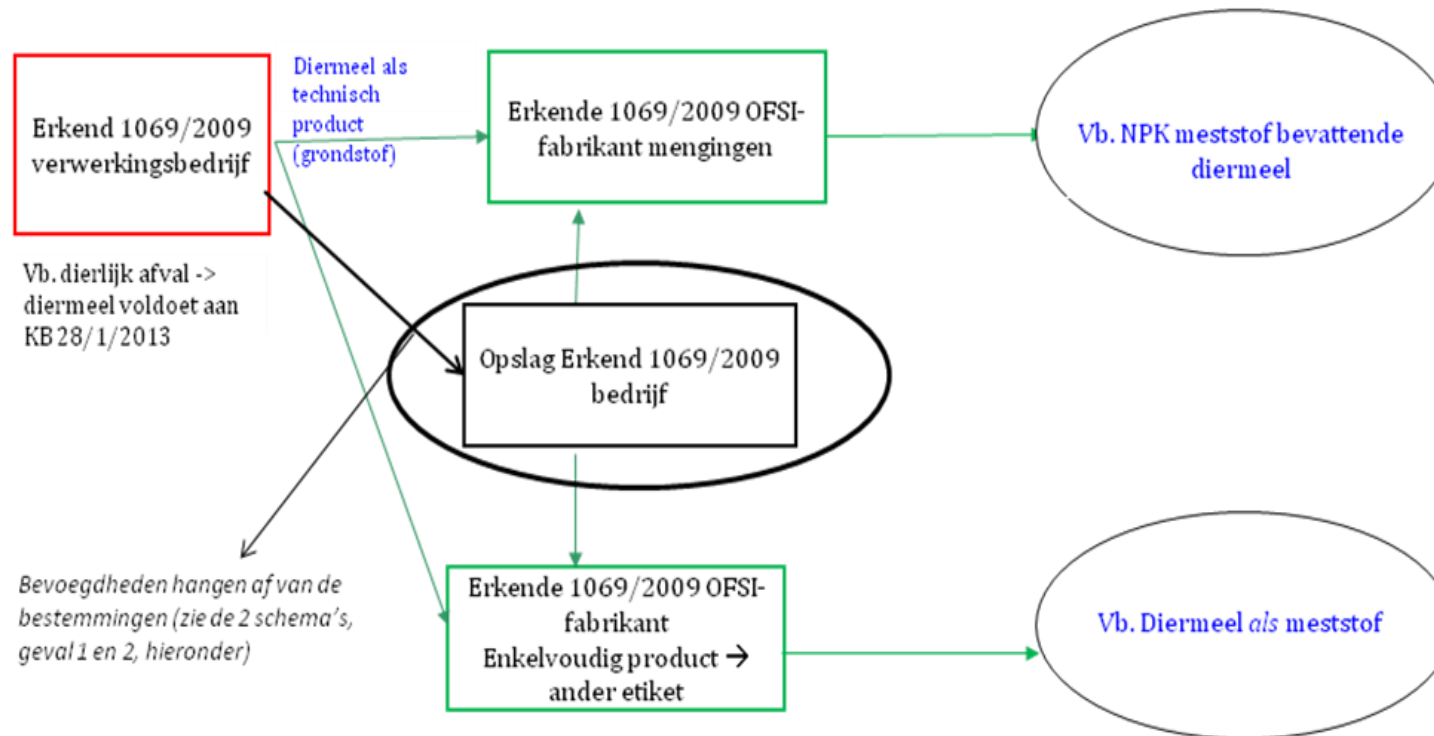
De onderstaande schema's zijn van toepassing voor de afgewerkte OFSI die vervoerd worden binnen België en naar België. Bij vervoer van OFSI naar een andere Lidstaat, dient de operator zich te informeren over de interpretatie van de wetgeving van de betrokken Lidstaat.

Kleurcodering rechthoeken: **BEVOEGDHEID GEWESTEN**
BEVOEGDHEID FAVV
ANDERE BEVOEGDHEDEN

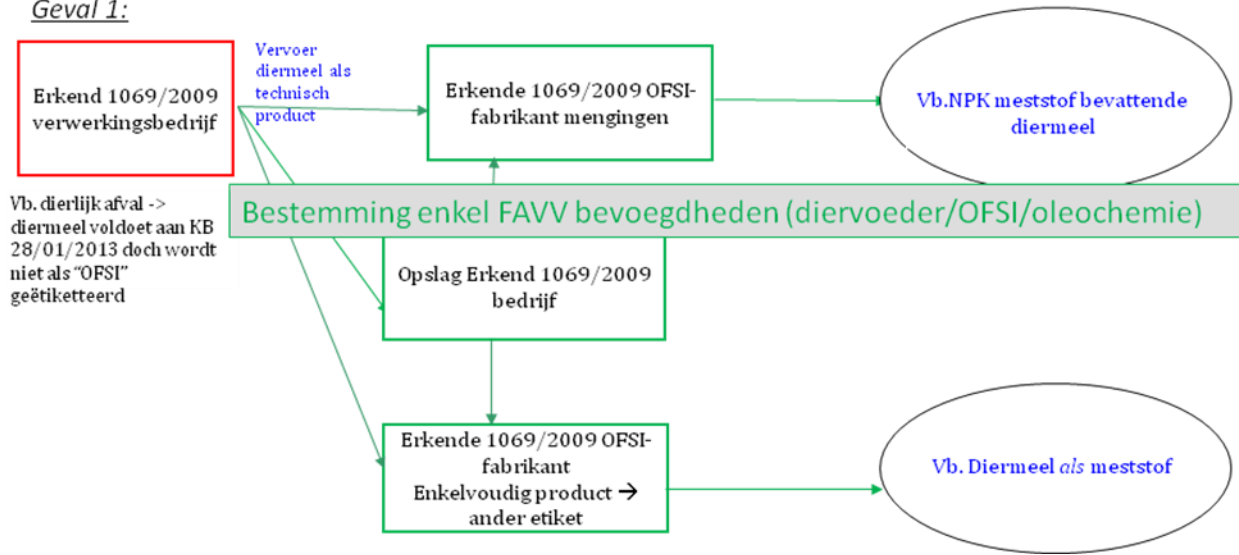
Mogelijkheid 1: het dierlijk bijproduct wordt verwerkt bij een erkend VO 1069/2009-bedrijf en het verwerkt product voldoet niet aan de vereisten van bijlage I van het KB 28/1/2013 en heeft geen ontheffing (het product mag dus niet als OFSI worden verkocht) → het verwerkte dierlijke bijproduct wordt bij de volgende operator, zijnde de OFSI-fabrikant omgevormd tot een OFSI.

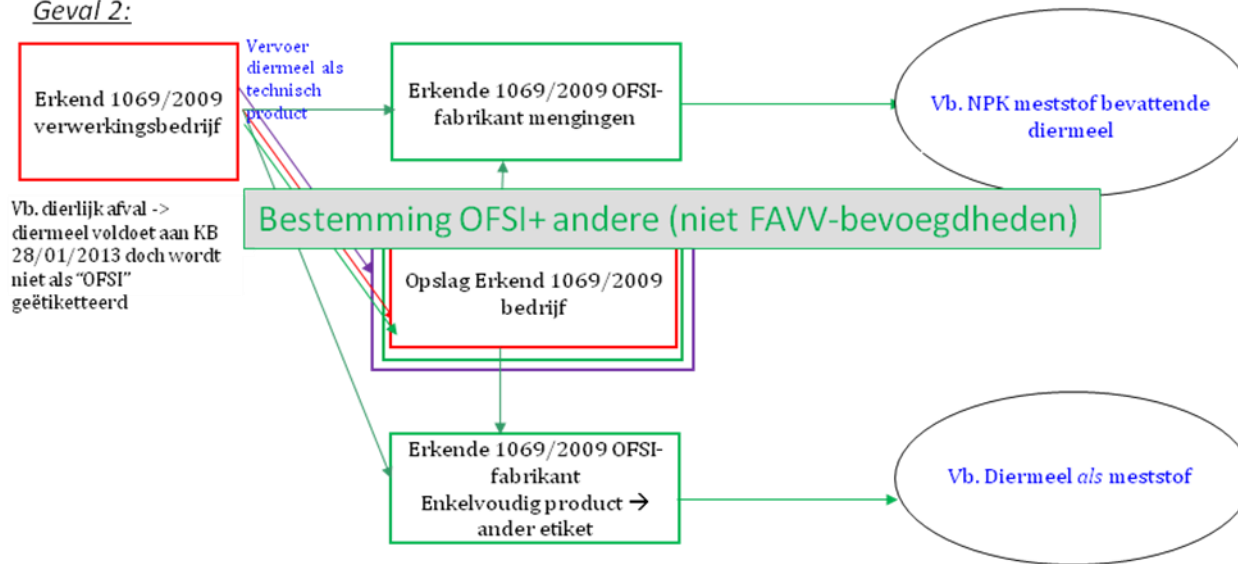
Mogelijkheid 2: het dierlijk bijproduct dat bij een erkend VO 1069/2009-bedrijf verwerkt wordt, voldoet aan de vereisten van bijlage I van het KB 28/1/2013 maar het product verlaat het verwerkingsbedrijf als technisch product (en niet als OFSI) → volgende operator, zijnde de OFSI-fabrikant wijzigt de etikettering om het als OFSI in de handel te brengen en/of mengt het product met andere grondstoffen tot een samengestelde OFSI. Eventueel kan het product ook nog eerst naar een opslagbedrijf gaan. In dit geval hangen de bevoegdheden af van de bestemmingen.

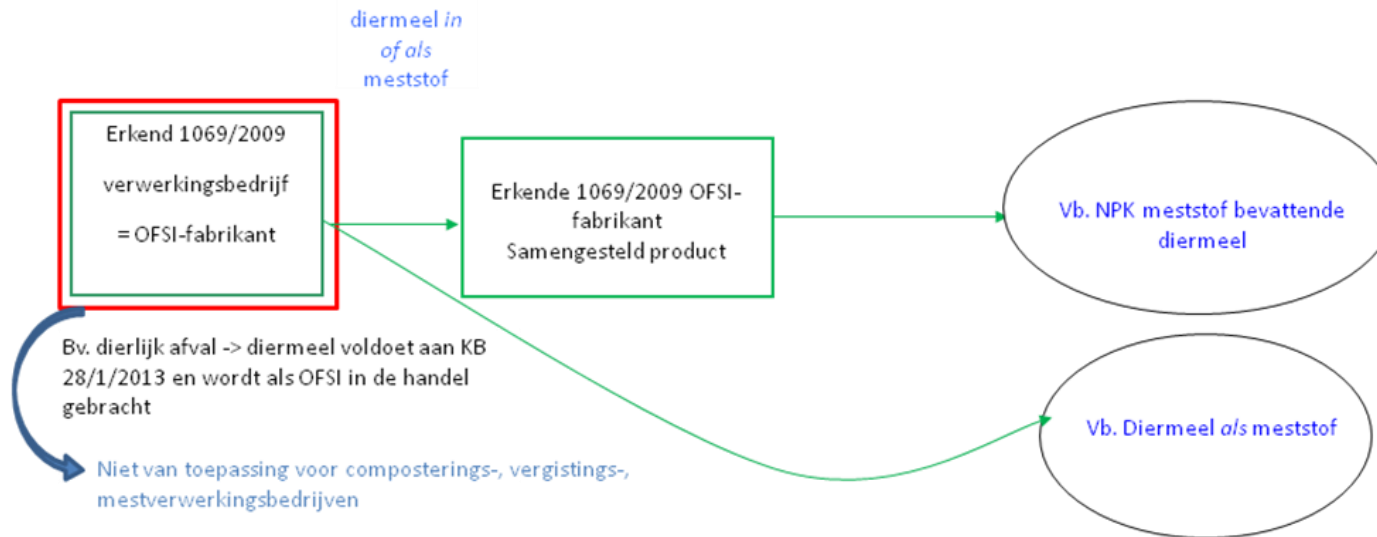
Geval 1:

Geval 2:

Mogelijkheid 3: het dierlijk bijproduct dat bij een erkend VO 1069/2009-bedrijf verwerkt wordt, voldoet aan de vereisten van bijlage I van het KB 28/1/2013 en het product wordt geëtiketteerd als OFSI → het erkend VO 1069-bedrijf is zowel het verwerkingsbedrijf als de OFSI-fabrikant en dient dan zowel over een erkenning als verwerker bij de Gewesten als over een erkenning als OFSI-fabrikant bij het FAVV te beschikken.

Mogelijkheid 4: het dierlijk bijproduct wordt verwerkt/omgezet tot een OFSI in een composterings-, vergistings-, of mestverwerkingsbedrijf en aldus geëtiketteerd. Dat bedrijf wordt enkel erkend door de Gewesten. Indien nabehandelingen of mengingen gebeuren bij een volgende operator dient deze erkend te zijn als OFSI fabrikant bij het FAVV. Ook voor mengingen bij het composterings-, vergistings- of mestverwerkingsbedrijf met een ander verwerkt dierlijk bijproduct afkomstig van een derde, is de erkenning als OFSI fabrikant bij het FAVV vereist.

5.4 FAQ

<u>Vraag</u>	<u>Antwoord</u>
Zijn digestaten of compost ook onderhevig aan het KB 28/1/2013 (meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten)?	Ja, op elk product dat in België verhandeld wordt als meststof, bodemverbeterende middel, teeltsubstraat, zuiveringsslib, of als product waaraan een specifieke werking ter bevordering van de plantaardige productie wordt toegeschreven, is het KB van 28/1/2013 van toepassing.
Kan mijn digestaat of compost (met dierlijke bijproducten) in de handel worden gebracht als een bodemverbeterend middel?	<p>Organische bodemverbeterende middelen zijn producten bestemd om organische stof op (of in) de bodem te brengen en om de fysische en/of chemische en/of biologische eigenschappen te verbeteren.</p> <p>Compost/digestaat kan (afhankelijk van haar eigenschappen) als bodemverbeterend middel/meststof/aanverwant product in de handel gebracht worden mits het naast het voldoen aan de dierlijke bijproducten-vereisten ook beschikt over een ontheffing van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Om ook met de afvalstoffenwetgeving in orde te zijn, is in Vlaanderen volgens het VLAREMA ook een keuringsattest van Vlaco vzw vereist, tenzij zuiver mest werd verwerkt. In Wallonië is een gebruikscertificaat vereist.</p>
Mag digestaat of compost met dierlijke bijproducten dat verwerkt is conform de eisen in de VO1069/2009 en VO 142/2011 naar andere lidstaten als grondstof voor bodemverbeterende middelen of als bodemverbeterend middel vervoerd worden?	<p>Ja, dit mag.</p> <p>Bij vervoer naar een andere lidstaat moet het digestaat of de compost steeds met het EU-handelsdocument vervoerd worden.</p> <p>Meer info hierover is te vinden in “handleiding handelsdocument dierlijke bijproducten” die beschikbaar is op de website van het FAVV via volgende link: http://www.favv-afsc.a.fgov.be/dierlijkebijproducten/documentatie/</p>

<p>Mag een meststof met dierlijke bijproducten die verwerkt is conform de eisen in de VO 1069/2009 en VO 142/2011 naar andere Lidstaten als grondstof voor meststoffen of als meststof vervoerd worden?</p>	<p>Ja, dit mag. Een TRACES-melding is noodzakelijk bij het vervoer van volgende meststoffen/bodemverbeterende middelen die vervoerd worden naar een andere lidstaat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) puur VBM 2) pure VDE afgeleid van categorie 3-materiaal <p>Voor producten die bestaan uit of gefabriceerd zijn van VBM van categorie-2 materiaal of van VDE (categorie 3) die gemengd zijn met andere ingrediënten, is er volgens de Belgische interpretatie dus geen TRACES noodzakelijk. Op vraag van de overheid van de betrokken Lidstaat, kan de TRACES-melding wel gedaan worden. Het is aan de operator om zich over de interpretatie van de betrokken Lidstaat te informeren of door deze overheid al dan niet een TRACES melding opgelegd wordt.</p> <p>Voor het vervoer van puur VBM is er ook een toelating van de overheid van bestemming noodzakelijk. Hiervoor dient de operator contact op te nemen met zijn klant in de lidstaat van bestemming die dit op zijn beurt met de overheid van bestemming dient in orde te brengen.</p> <p>Bij vervoer naar een andere lidstaat moeten de producten steeds met het Europees handelsdocument vervoerd worden.</p> <p>Meer info hierover is te vinden in de “handleiding – handelsdocument dierlijke bijproducten” die beschikbaar is op de website van het FAVV via volgende link: http://www.favv-afsca.fgov.be/dierlijkebijproducten/documentatie/</p>
<p>Het digestaat dat ik wil verhandelen is afkomstig van een biogasinstallatie zonder pasteurisatie die conform VO 1069/2009 erkend is. Mag ik dit als grondstof voor meststoffen uitvoeren naar andere Lidstaten?</p>	<p>Neen, zolang een biogasresidu niet verwerkt is middels een pasteurisatie, dient er eerst een verwerking plaats te vinden bij een ander erkend bedrijf waar dit wel gebeurt. Indien dit niet gebeurt, is de afzet beperkt tot de landbouw binnen de eigen Lidstaat, wat per Gewest opgevolgd wordt. Het digestaat mag wel in België verhandeld worden. Daarvoor moet het in elk geval over een ontheffing van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu beschikken.</p>
<p>Is een handelsdocument verplicht voor verwerkte dierlijke mest?</p>	<p>Ja, verwerkte dierlijke mest wordt aanzien als een verwerkt dierlijk bijproduct en moet dus vergezeld gaan van een handelsdocument.</p> <p>Meer info hierover is te vinden in de “handleiding - handelsdocument dierlijke bijproducten” die beschikbaar is op de website van het FAVV via volgende link: http://www.favv-afsca.fgov.be/dierlijkebijproducten/documentatie/</p>

<p>Volgens de overheid of het bedrijf van bestemming moet ik als meststoffenfabrikant mijn samengestelde meststoffen waarin dierlijke bijproducten zitten, aanmelden in TRACES en moet er een toelating zijn voor de ontvanger. Wat moet ik doen?</p>	<p>Samengestelde meststoffen waarin dierlijke bijproducten zitten die gemengd zijn met andere ingrediënten, zijn volgens de Belgische interpretatie vrij van de encoding in TRACES. Communiceer dit aan uw handelspartner of overheid van bestemming.</p> <p>Indien de overheid van bestemming bij zijn standpunt blijft, dan zal de visie van de overheid van bestemming gevolgd worden.</p>
<p>Krachtens Verordening (EG) nr. 142/2011 dient op de verpakkingen een opschrift te staan met “organische meststoffen en bodemverbeteraars – landbouwhuisdieren niet laten grazen en gewassen niet als groenvoer gebruiken binnen 21 dagen na gebruik.” Dient dit opschrift in de taal van bestemming aangebracht te worden of volstaat een opschrift in het Engels?</p>	<p>Voor producten bestemd voor de Belgische markt dient dit in de landstaal van het Gewest waarin het wordt verhandeld aangebracht te worden.</p> <p>Voor producten bestemd voor andere lidstaten wordt best contact opgenomen met de lidstaat van bestemming om te weten welke ta(a)l(en) aanvaard worden.</p>
<p>Dient een mestverwerker, composteerder of vergister over een aparte FAVV 1069-erkenning te beschikken voor nabehandelingen en inmengingen met andere producten?</p>	<p>Indien bij een mestverwerker, composteerder, biogasinstallatie, ... op dezelfde uitbating nabehandelingen gebeuren van de verwerkte mest, het gehygiëniseerde digestaat of de gehygiëniseerde compost zoals scheiden, beluchten, indampen, korrelen, zuivering via biologie... neemt het Gewest dit mee op in de erkenning die door haar afgeleverd wordt.</p> <p>Indien de nabehandelingen echter gebeuren bij een andere ‘vestigingseenheid’ of ‘uitbating’, dan is de erkenning van het FAVV als OFSI-fabrikant van toepassing.</p> <p>Indien bij de verwerker op dezelfde uitbating door hem verwerkte, gehygiëniseerde producten ingemengd worden met andere verwerkte dierlijke bijproducten afkomstig van een derde tot vb. een gemengd bodemverbeterend middel of samengestelde meststof, dan is eveneens een erkenning van het FAVV (OFSI-fabrikant) vereist.</p> <p>Indien enkel niet-dierlijke producten (minerale of plantaardige oorsprong) worden ingemengd, wordt dit opgenomen in de 1069-erkenning van het Gewest, die dan controle uitoefent op de 1069-vereisten (incl. infrastructuur voor fabricage en opslag van het eindproduct). Een FAVV 1069-erkenning is niet vereist indien de mest/digestaat/compost niet verwerkt/gehygiëniseerd is conform VO 1069/2009.</p>

<p>Wat zijn gehydrolyseerde eiwitten?</p>	<p>Gehydrolyseerde eiwitten zijn polypeptiden, peptiden, aminozuren en mengsels daarvan, verkregen door hydrolyse van dierlijke bijproducten van categorie 3. Het aanduiden van een verwerkt dierlijk bijproduct als gehydrolyseerde eiwitten is aanvaardbaar tot een maximaal molecuulgewicht van 10 000 dalton of +/- 100 aminozuren. Bij microscopisch onderzoek mogen geen structuren meer geïdentificeerd kunnen worden. Indien dit wel het geval is, is het product niet gehydrolyseerd tot het niveau van polypeptiden en zijn het geen gehydrolyseerde eiwitten. In dit geval is het product een verwerkt dierlijk eiwit.</p>
<p>Moet een potgrondfabrikant een erkenning als fabrikant OFSI hebben indien meststoffen met dierlijke bijproducten worden toegevoegd aan sommige potgronden?</p>	<p>Ja. Teeltsubstraten die verwerkte dierlijke bijproducten bevatten, vallen onder de definitie van OFSI, ongeacht of de eindproducten al of niet minder dan 5 vol% categorie 2- of categorie 3-materiaal /50% verwerkte mest bevatten.</p>

6. Bijlagen

/

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
2	11/4/2012	Wijzigingen o.w.v. publicatie van VO 1069/2009 en VO 142/2011
3	22/6/2016	Wijzigingen o.w.v. publicatie KB 28/1/2013 en verduidelijkingen
4	12/10/2018	Wijzigingen o.w.v. publicatie van VO 172/2017 en VO 893/2017 die VO 142/2011 wijzigen
5	25/01/2021	Wijzigingen o.w.v. publicatie van VO 2019/1091 en VO 2020/762 Wijzigingen link website
6	Datum van publicatie	Wijzigingen o.w.v. publicatie van VO 2021/1372 en VO 2021/1929